

میدان گروگان ها؛

نماد امید یا ابزار پروپاگاندا!

بعد از اتفاقات ۷ اکتبر ۲۰۲۳ در سرزمین های اشغالی و اسارت تعداد زیادی از نظامیان و غاصبان شهرک نشین اسرائیلی توسط نیروهای حماس در جریان درگیری های غزه، یک پدیده اجتماعی و مدنی در شهر تل آویو شکل گرفت که به مرور زمان تبدیل به یک امر و در ادامه یک مکان نمادین شد. این محل که بعدها به صورت غیررسمی «میدان گروگان ها» (Hostages Square) یا به زبان عبری «کبار شخطوفیم» نام گرفت، در کنار موزه هنر تل آویو و در نزدیکی مقر فرماندهی نظامی اصلی رژیم اسرائیل قرار دارد و به یکی از مهم ترین مراکز تجمع و فعالیت خانواده های گروگان ها و حامیان آن ها تبدیل شده است.

میدان گروگان ها کجاست و چگونه شکل گرفت؟

شهر تل آویو چند میدان عمومی شناخته شده دارد؛ مثل میدان دیزنگوف که نقطه ای پر جنب و جوش و فرهنگی است، میدان رابین که با یادبود اسحاق رابین شناخته می شود و میدان حبیما که محل تالار اپرای شهر است. اما جدیدترین میدان این شهر که از سال ۲۰۲۳ به دلیل حوادث مربوط به گروگان ها شهرت جهانی پیدا کرده، «میدان گروگان ها» است.

این میدان در بلوار شائول هالمخ، درست روبه روی موزه هنر تل آویو واقع شده و به دلیل موقعیت نزدیکش به مقر فرماندهی نظامی اصلی رژیم اسرائیل، به مکانی استراتژیک برای تجمع خانواده های گروگان ها و دیگر فعالان تبدیل شده است. هنگامی که در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ حدود ۲۴ نفر از شهرک نشینان غاصب اسرائیلی به اسارت درآمدند، خانواده های گروگان ها و فعالان اجتماعی نیاز به محلی برای تجمع و سازمان دهی اعتراضات و حمایت هایشان داشتند. انتخاب این میدان به دلیل نزدیکی اش به مقر نظامی، نمادین و عملی بود؛ جایی که می توانستند پیام خود را به دولت و جامعه منتقل کنند.

ابتدا نام «میدان گروگان ها» به صورت خودجوش توسط خانواده ها و فعالان مدنی انتخاب شد و کم کم رسانه ها و نهاد های رسمی رژیم اسرائیل این نام را پذیرفتند و به کار بردند. بعدها این میدان به شکل رسمی «میدان گروگان ها و مفقودین» نامیده شد و به محل برگزاری کنفرانس های خبری، تجمعات منظم و نمایشگاه های نمادین تبدیل گردید.

عناصر بصری و چیدمان های نمادین در میدان

میدان گروگان ها نه تنها محلی برای تجمع است، بلکه یک فضای نمادین پر از اشیاء و یادمان هایی است که هر کدام معنایی خاص دارند و پیام آور وضعیت اسارت و انتظار خانواده ها هستند. این نمادها با مرور زمان کامل تر و متنوع تر شده اند:

■ **صندلی های خالی:** این صندلی ها که روی هر کدام نام یکی از گروگان ها نوشته شده، نمادی از جای خالی آن ها در کنار خانواده ها و جامعه است. این صندلی ها یادآور سربازانی است که در اختیار نیروهای حماس هستند.

■ **سفره های شابات:** سفره های مخصوص شب جمعه (شابات) که به جای غذا و شمع، بشقاب ها و لیوان های خالی و نان خشک روی آن چیده شده است. این نماد به غیبت فیزیکی گروگان ها در کنار اعضای خانواده اشاره می کند و تلنگری بر نبودن آن ها در جمع های خانوادگی است.

■ **ماکت تونل حماس:** در گوشه ای از میدان، تونلی تاریک و شبیه سازی شده از تونل های زیرزمینی حماس ساخته شده است. بازدیدکنندگان با عبور از این تونل تجربه ای تقریبی از شرایط گروگان ها کسب می کنند.

■ **دیوار یادبود:** دیواری پر از عکس های گروگان ها، دست نوشته های خانواده ها، روبان های زرد، گردنبند های پلاک مانند و نقاشی هاست. این دیوار به شکل یک یادمان بوده که هر روز با پیام ها و اشیای جدیدی پر می شود.

■ **آثار هنری مشارکتی و چیدمان های متغیر:** هر هفته نمایشگاه هایی با همکاری هنرمندان داوطلب برگزار می شود. این آثار شامل چتر های زرد، چاپ های ویژه از چهره گروگان ها، لباس ها یا اشیای شخصی بازماندگان است که در برخی از آثار هنری استفاده شده اند.

■ **ساعت بزرگ:** این ساعت نمادی از زمان از دست رفته و انتظار کشیدن بی پایان خانواده هاست و در بالای میدان نصب شده است.

■ **گردنبند و پلاک هایی با شعار «آن ها را به خانه بیاورید»:** این نمادها روی دست، گردن و لباس های حامیان آزادی گروگان ها دیده می شود.

■ **روبان های زرد:** این روبان ها به دستگیره در ماشین، قاب دوچرخه و سنجاق سینه ها بسته شده اند و تبدیل به سمبلی برای یادآوری گروگان ها شده اند. تمام این نمادها هر چند وقت یکبار به روزرسانی می شوند تا پیام های جدیدی را منتقل کنند و این فضای عمومی همواره حس زنده بودن و حرکت را داشته باشد.

فعالیت های اجتماعی، مدنی و رسانه ای میدان گروگان ها

محل تجمع و اعتراض:

خانواده های گروگان ها، فعالان مدنی و مردم علاقه مند هر شنبه در میدان جمع می شوند و آزادی گروگان ها را مطالبه می کنند. این تجمعات منظم به نوعی فشار اجتماعی بر رژیم اسرائیل برای اقدام سریع تر تبدیل شده است.

برخی تجمعات به اعتراض به سیاست های دولت، به ویژه نخست وزیر بنیامین نتانیاو، اختصاص یافته اند و خانواده ها نسبت به روند مذاکرات و اقدامات نظامی انتقاد می کنند. آن ها طرح اشغال کامل غزه را فاجعه بار می دانند و معتقدند که این طرح نه تنها به آزادی گروگان ها کمک نمی کند بلکه باعث افزایش تلفات انسانی خواهد شد.

با این حال، برخود پلیس معمولاً آرام و تحت کنترل بوده و شهردار تل آویو در برخی موارد از تجمعات حمایت کرده است. اما گاهی تنش هایی میان معترضان و پلیس هم رخ داده است، مخصوصاً وقتی که انتقادات تندتری به دولت مطرح می شود.

مرکز توجه رسانه ها:

میدان گروگان ها به یکی از نقاط مهم برای خبرنگاران داخلی و خارجی تبدیل شده است. بخش عمده ای از گزارش های تصویری، مصاحبه ها و پوشش های خبری درباره گروگان ها و وضعیت آن ها از این محل منتشر می شود. رسانه های بین المللی معتبر مثل Associated Press، BBC، یورونیوز، نیویورک تایمز و الجزیره گزارش های متعددی درباره این میدان و اتفاقات آن داشته اند.

فعالیت های فرهنگی و هنری:

گروه های هنری، موسیقی، بازیگران و طراحان گرافیک داوطلبانه در این میدان حضور دارند و آثار مرتبط با اسارت، صلح و انتظار خلق می کنند. برنامه های موسیقی زنده، قرائت شعر، نمایش خیابانی و آیین های مذهبی مانند «کابالا شبات» که جمعه شب ها برگزار می شود، از جمله رویدادهای ثابت میدان است.

مراسم دعا و یادبود به صورت منظم برگزار می شود و مردم با پیشینه های مختلف مذهبی و فرهنگی برای حمایت از گروگان ها و خانواده هایشان در این محل گرد هم می آیند.

انجمن خانواده های گروگان ها؛ پیگیری، فشار و مطالبه گری

در کنار فعالیت های میدان، انجمنی غیررسمی و مدنی با عنوان «انجمن خانواده های گروگان ها و مفقودین» (Hostages and Missing Families Forum) شکل گرفته است. این انجمن به خانواده ها کمک می کند تا صدایشان شنیده شود و در امور مربوط به گروگان ها سازمان دهی بهتری داشته باشند.

شرکت امنیت سایبری «چک پوینت» (Check Point) در تل آویو، دفتر ویژه ای را برای این انجمن در اختیار گذاشته است تا هماهنگی، پیگیری، اطلاع رسانی و حمایت از خانواده ها انجام شود.

تضاد دیدگاه ها میان خانواده ها، دولت و جامعه

خانواده های گروگان ها مواضع متنوعی درباره چگونگی رسیدگی به وضعیت عزیزانشان دارند:

■ گروهی خواهان راه حل های دیپلماتیک، مذاکرات و توافق برای آزادی سریع و امن گروگان ها هستند.

■ گروهی دیگر از اقدام نظامی علیه حماس و مردم غزه حمایت می کنند.

با این حال، همه خانواده ها در یک چیز مشترکند، مطالبه گری مستمر برای آزادی هر چه سریع تر و امن گروگان ها.

این خانواده ها با بارها با اعضای دولت اسرائیل صحبت کرده و خواستار اقدام جدی تر شده اند. همچنین نامه هایی به مقامات کشور های مختلف نوشته و خواستار فشار دیپلماتیک بیشتر شده اند. همچنین نظرسنجی هانشان می دهد که بخش بزرگی از مردم سرزمین های اشغالی طرفدار پایان سریع جنگ و آزادی گروگان ها هستند.

بسیاری از خانواده ها معتقدند که ادامه جنگ بیشتر به نفع جناح راست افراطی و نخست وزیر نتانیاو است و نه برای نجات گروگان ها. آن ها طرح اشغال غزه را یک تصمیم خطرناک می دانند که ممکن است به فاجعه انسانی منجر شود و خواستار اولویت دادن به مذاکرات و توقف عملیات نظامی هستند.

آن ها از محکومیت طرح اشغال توسط شورای امنیت سازمان ملل و کشورهای اروپایی مثل فرانسه و آلمان استقبال کرده اند و از صلیب سرخ به دلیل عدم دسترسی به گروگان ها انتقاد کرده اند. خانواده های گروگان ها امیدوارند که فشارهای داخلی و بین المللی رژیم اسرائیل را مجبور به تغییر موضع کند.

پایان بازی کجاست؟ امید به مذاکره یا بن بست نظامی

در نگاه اول، میدان گروگان ها در تل آویو شاید نمادی از همبستگی، امید و تلاش برای آزادی اسرا به نظر برسد؛ مکانی که خانواده های گروگان ها، فعالان مدنی، هنرمندان و حتی رسانه ها گرد هم می آیند تا صدای اعتراض و مطالبه گری را بلندتر کنند. اما واقعیت های میدانی و تحولات سیاسی و نظامی منطقه، تصویر پیچیده تری ارائه می دهد.

تجمعات اعتراضی، نمایشگاه های نمادین و فعالیت های فرهنگی در این میدان، اگرچه از نظر عاطفی و رسانه ای تأثیرگذار هستند، اما در عمل تا امروز نتوانسته اند تغییر اساسی در وضعیت گروگان ها ایجاد کنند. بسیاری معتقدند که این تلاش ها بیشتر در چهارچوب عملیات روانی، مدیریت افکار عمومی و پوششی برای ادامه سیاست های نظامی اسرائیل در غزه تعریف می شوند. به عبارتی، کارکرد رسانه ای و نمادین این میدان گاه در خدمت تثبیت روایت رسمی و ادامه پروژه های امنیتی و نظامی قرار می گیرد.

با وجود فشارهای خانواده های گروگان ها بر دولت برای توقف عملیات نظامی و تمرکز بر مذاکرات دیپلماتیک، دولت اسرائیل همچنان مسیر نظامی را اولویت داده است. این در حالی ست که خود این خانواده ها بارها اعلام کرده اند که ادامه جنگ، جان عزیزانشان را بیش از پیش در معرض خطر قرار می دهد و طرح هایی مانند تصرف کامل غزه نه تنها به آزادی گروگان ها کمک نمی کند، بلکه ممکن است به فاجعه ای انسانی و تلفات بیشتر بینجامد.

در نهایت، میدان گروگان ها در تل آویو اگرچه در ظاهر محل امید و اتحاد است، اما در لایه های زیرین، بازتابی از تضادهای عمیق تری ست که جامعه اسرائیل، منطقه و حتی افکار عمومی جهانی با آن روبه رو هستند؛ تضاد میان نمایش واقعیت، میان همبستگی انسانی و منافع سیاسی و میان مطالبه صلح و تداوم جنگ.